

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 349/2016-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 31. mája 2016 prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného obchodnou spoločnosťou Capitol Legal Group, advokátska kancelária, s. r. o., Kollárovo námestie 20, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Rastislav Hanulák, vo veci namietaného porušenia základného práva na právnu istotu a legitímne očakávanie podľa čl. 13 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky a čl. 4 ods. 1, 3 a 4 Listiny základných práv a slobôd, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základného práva na ochranu vlastníckeho práva podľa čl. 20 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 11 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd, základného práva na ochranu mena a dobrej povesti podľa čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 10 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 10 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd uznesením Okresného súdu Bratislava I č. k. 3 K 52/2015-98 z 29. decembra 2015 a takto

r o z h o d o l :

Konanie o sťažnosti [REDAKOVANÉ] z a s t a v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. januára 2016 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva na právnu istotu a legitímne očakávanie podľa čl. 13 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 4 ods. 1, 3 a 4 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva na ochranu vlastníckeho práva podľa čl. 20 ods. 4 ústavy a čl. 11 ods. 4 listiny, základného práva na ochranu mena a dobrej povesti podľa čl. 19 ods. 1 ústavy a čl. 10 ods. 1 listiny, základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy, čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru a čl. 10 ods. 2 listiny uznesením Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) č. k. 3 K 52/2015-98 z 29. decembra 2015 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti a z k nej pripojených príloh vyplýva, že spoločnosť UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a. s., Želetavská 1525/1, Praha, Česká republika (ďalej len „navrhovateľ – veriteľ“) podala 25. novembra 2015 na okresnom súde návrh na vyhlásenie konkurzu na majetok sťažovateľa. Okresný súd napadnutým uznesením zverejneným v Obchodnom vestníku 5. januára 2016 rozhodol, že začína konkurzné konanie voči sťažovateľovi ako dlžníkovi.

Okresný súd napadnuté uznesenie po citácii relevantnej právnej úpravy zdôvodnil takto: *„S poukazom na vyššie uvedené má súd za to, že Navrhovateľ v návrhu doložil listiny dokladajúce jeho pohľadávku voči Dlžníkovi, preukázal skutočnosti odôvodňujúce platobnú neschopnosť Dlžníka, zaplatil preddavok na úhradu odmeny a výdavkov predbežného správcu. Rovnako predložil návrh na vyhlásenie konkurzu v dvoch rovnopisoch tak, ako to ustanovuje § 12 ods. 1 ZKR.*

Vzhľadom k tomu, že návrh Navrhovateľa spĺňa zákonom predpísané náležitosti, súd začína konkurzné konanie voči Dlžníkovi.“

Sťažovateľ v sťažnosti namieta, že navrhovateľ – veriteľ k návrhu na vyhlásenie konkurzu na majetok sťažovateľa pripojil „... predmetné úverové zmluvy a súvisiace dokumenty a potvrdenie nezávislého audítora o tom, že tieto pohľadávky sú účtované v súlade s právnymi predpismi“. Podľa sťažovateľa „Okrem uvedeného potvrdenia audítora neboli k návrhu na konkurz pripojené akékoľvek uznanie predmetných záväzkov Sťažovateľa, ako ani akýkoľvek exekučný titul, keďže žiadne také dokumenty podľa vedomosti Sťažovateľa neexistujú“. Podľa sťažovateľa „Podľa... ust. § 12 ods. 2 ZKR (zákona č. 7/2005 o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, pozn.) je... zrejmé, že pokiaľ nejde o dlžníka, pri ktorom možno predpokladať doloženie pohľadávky podľa písm. d) a e), je právne relevantným spôsobom preukázania konkurzne spôsobilej pohľadávky voči fyzickej osobe výlučne

a) preukázanie písomného uznania dlhu s overeným podpisom alebo

b) preukázanie vykonateľného rozhodnutia alebo iného podkladu, na základe ktorého možno nariadiť výkon rozhodnutia alebo vykonať exekúciu.

Z gramatického a logického výkladu ust. § 12 ods. 2 písm. c) ZKR je zároveň zrejmé, že potvrdením audítora (resp. správcu alebo súdneho znalca), že navrhovateľ pohľadávku účtuje v účtovníctve v súlade s právnymi predpismi, možno doložiť pohľadávku výlučne v prípade návrhu smerujúceho voči právnickej osobe, čo je zdôraznené umiestnením tohto predpokladu na koniec tohto zákonného ustanovenia.

Uvedený výklad ust. § 12 ods. 2 ZKR je zároveň potvrdený tak ustálenou judikatúrou, ako aj relevantnými právnymi názormi.“

Podľa sťažovateľa „Okresný súd Bratislava I... namiesto odmietnutia predmetného návrhu na konkurz, resp. výzvy UCB na riadne doloženie pohľadávok v súlade s ust. § 12 ods. 2 ZKR v zmysle ust. § 14 ods. 1 druhá veta ZKR, právoplatným rozhodnutím začal konkurzné konanie voči Sťažovateľovi a spôsobil tak závažný zásah do jeho základných práv a slobôd garantovaných Ústavou Slovenskej republiky..., ako aj Listinou základných práv a slobôd... a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd...“

Právoplatným rozhodnutím... Okresný súd Bratislava I uložil Sťažovateľovi povinnosti ex lege nielen bez akejkoľvek zákonnej opory, ale v priamom rozpore so zákonom, keď namiesto odmietnutia predmetného návrhu na konkurz, resp. výzvy UCB na riadne doloženie pohľadávok (v súlade s ust. § 12 ods. 2 ZKR v zmysle ust. § 14 ods. 1 druhá veta ZKR), týmto rozhodnutím začal konkurzné konanie voči Sťažovateľovi ako fyzickej osobe na základe doloženia pohľadávok spôsobom, ktorý ZKR pripúšťa výlučne pri návrhoch voči právnickým osobám, v dôsledku čoho Sťažovateľovi... uložil ako fyzickej osobe závažné povinnosti s výrazne negatívnym vplyvom na jeho osobný a profesionálny život...“.

Sťažovateľ uvádza, že „... už samotné začatie konkurzného konania predstavuje výrazný zásah do práv dlžníka, ktorý je nielen obmedzený vo výkone svojich majetkových práv a povinností, ale sú mu navyše pod hrozbou trestnoprávných sankcií ukladané ďalšie povinnosti (na ktoré je v dôsledku začatia takého konania následne vyzvaný súdom).“.

Podľa sťažovateľa „*uvedeným extrémne nezákonným a svojvoľným postupom a rozhodnutím*“ okresný súd porušil jeho základné práva označené v sťažnosti, ktorých porušenie v sťažnosti bližšie odôvodňuje.

Na základe uvedeného sťažovateľ v petite sťažnosti žiada, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že uznesením okresného súdu č. k. 3 K 52/2015-98 z 29. decembra 2015 boli porušené jeho základné práva podľa čl. 13 ods. 1 písm. a), čl. 19 ods. 1 a 2, čl. 20 ods. 4, čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 4 ods. 1, 3 a 4, čl. 10 ods. 1 a 2, čl. 11 ods. 4, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru, aby napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

Sťažovateľ odkazujúc na § 56 ods. 6 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v petite sťažnosti rovnako navrhuje, aby ústavný súd v rámci rozhodnutia o sťažnosti vyslovil takýto právny názor, ktorým bude okresný súd v rámci ďalšieho konania viazaný:

„a) Konkurzné konanie nemožno začať na základe návrhu, ktorý nespĺňa zákonné predpoklady dokladania (dokazovania) pohľadávok. Pokiaľ návrh na konkurz podáva veriteľ a svoju pohľadávku dokladá potvrdením audítora, správcu alebo súdneho znalca, že navrhovateľ pohľadávku účtuje v súlade s účtovnými právnymi predpismi, je príslušný súd oprávnený začať konkurzné konanie výlučne v prípade, že ide o návrh na konkurz voči právnickej osobe.

b) Začatie konkurzného konania voči fyzickej osobe predstavuje závažný zásah do bežného života jednotlivca a preto súd, rozhodujúci o začatí takého konania, je povinný venovať pri rozhodovaní o návrhoch na konkurz voči fyzickým osobám zvýšenú pozornosť a to obzvlášť, keď ide o navrhovateľa konkurzu, s ktorým je taká fyzická osoba v spotrebiteľskom vzťahu.“

Sťažovateľ v sťažnosti napokon žiada, aby ústavný súd podľa § 52 ods. 2 zákona o ústavnom súde „... vzhľadom na nezvratiteľné následky ďalšieho pokračovania predmetného konkurzného konania vydal nasledovné dočasné opatrenie:

Vykonateľnosť Uznesenia Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 3K 52/2015 zo dňa 29. 12. 2015, ktorým Okresný súd Bratislava I začal konkurzné konanie voči dlžníkovi: [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], občan SR sa odkladá do právoplatnosti rozhodnutia o ústavnej sťažnosti v tejto veci.“

Ústavnému súdu bolo 2. mája 2016 doručené doplnenie sťažnosti a späťvzatie návrhu na rozhodnutie o dočasnom opatrení sťažovateľa z 31. marca 2016. Sťažovateľ v tomto podaní uvádza, že po podaní sťažnosti na ústavný súd sa identickou argumentáciou ako v sťažnosti domáhal nápravy protiprávneho stavu na okresnom súde, a to dvoma návrhmi na zastavenie predmetného konkurzného konania, prvým z 15. januára 2016, ktorému okresný súd nevyhovel, a následne druhým z 27. januára 2016, ktorým opakovane vyzval konajúci súd na zastavenie predmetného konkurzného konania. Okresný súd o návrhu na zastavenie konkurzného konania z 27. januára 2016 uznesením č. k. 3 K 52/2015-234 z 15. februára 2016 predmetné konkurzné konanie zastavil z dôvodu, že „... neboli splnené základné podmienky konania v zmysle ustanovenia § 14 ods. 1 v spojení s ustanovením § 12

ods. 2 ZKR, teda v celom rozsahu na základe dôvodov, na ktoré Sťažovateľ poukazoval od samého začiatku konkurzného konania, ako aj v podanej Sťažnosti“.

Podľa sťažovateľa „Napriek skutočnosti, že konkurzné konanie bolo uvedeným uznesením právoplatne zastavené dňa 10.03.2016, Okresný súd Bratislava I svojim svojvoľným Právoplatným rozhodnutím udržiaval celých 65 dní extrémne protiprávny stav, kedy

a) bol Sťažovateľovi vzhľadom na zákonné obmedzenie jeho aktivít na bežné právne úkony fakticky v celom rozsahu znemožnený výkon jeho advokátskeho povolania,

b) boli zásadným spôsobom porušené jeho základné práva na právnu istotu a legitímne očakávanie,

c) bolo mu zásadným spôsobom odopreté jeho základné právo na súdnu a inú právnu ochranu,

d) bolo zásadným spôsobom porušené základné právo Sťažovateľa na vlastníctvo majetku,

e) bolo extrémnym spôsobom porušené základné právo Sťažovateľa ako advokáta na zachovanie dobrej povesti a na ochranu mena, ako aj

f) bolo závažným spôsobom zasiahnuté do základného práva Sťažovateľa na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.“.

Podľa sťažovateľa nespornou skutočnosťou zostáva, že „... právoplatným rozhodnutím došlo na viac ako dva mesiace k extrémnemu porušeniu viacerých základných práv a slobôd Sťažovateľa, čo sa premietlo na jeho zdravotnom stave, ako aj profesionálnom a rodinnom živote“. Z uvedeného dôvodu preto sťažovateľ v podaní z 31. marca 2016 dopĺňa svoju sťažnosť z 15. januára 2016 o návrh na priznanie mu primeraného finančného zadosťučinenia, a to v sume 631 836,01 eur na základe dôvodov uvedených v podaní.

Vzhľadom na aktuálny skutkový a právny stav (uznesenie okresného súdu č. k. 3 K 52/2015-234 z 15. februára 2016, ktorým okresný súd konkurzné konanie

voči sťažovateľovi zastavil, pozn.) sťažovateľ napokon podaním z 31. marca 2016 berie svoj návrh na rozhodnutie o dočasnom opatrení v zmysle sťažnosti v celom rozsahu späť.

Z pohľadu konania a rozhodovania ústavného súdu bolo podstatným zistenie, že sťažnosťou napadnuté uznesenie okresného súdu aj napriek tomu, že nebolo formálne zrušené, po právoplatnom zastavení konkurzného konania voči sťažovateľovi uznesením okresného súdu č. k. 3 K/52/2015-234 z 15. februára 2016 nemohlo vo sfére subjektívneho právneho postavenia sťažovateľa viac vyvolávať žiadne právne účinky. Keďže zákon o ústavnom súde v ustanoveniach upravujúcich konanie o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy (§ 49 až § 56) bližšie neupravuje dôsledky, ktoré nastali pominutím účinkov sťažnosťou napadnutého rozhodnutia, bolo nevyhnutné primerane na vec aplikovať ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“).

Podľa § 31a zákona o ústavnom súde ak tento zákon neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (alebo Trestného poriadku).

Podľa § 103 OSP kedykoľvek za konania prihliada súd na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci (podmienky konania).

Podľa § 104 ods. 1 prvej vety OSP ak ide o taký nedostatok podmienky konania, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví.

Zákon o ústavnom súde teda predpokladá, že popri v ňom obsiahnutých procesných normách (*lex specialis*) sa na konanie pred ústavným súdom primerane použijú ustanovenia OSP ako *lex generalis*. Primeranosť ich použitia možno vnímať ako oprávnenie ústavného súdu postupovať podľa konkrétneho ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku vtedy, ak sa ocitne v obdobnej procesnej situácii ako všeobecný súd. Termín „primerane“ pritom treba vykladať tak, aby boli rešpektované špecifické procesné situácie, ktoré v rozhodovacej činnosti ústavného súdu môžu nastať. Pokiaľ ide o skúmanie procesných podmienok, ústavný súd je rovnako ako všeobecný súd kedykoľvek za konania povinný prihliadať na to,

či sú splnené. Ak ústavný súd zistí nesplnenie neodstrániteľnej podmienky konania pred ústavným súdom, konanie o sťažnosti zastaví podľa § 104 ods. 1 prvej vety OSP (m. m. III. ÚS 202/02, I. ÚS 351/08, I. ÚS 148/2011).

Zo zmyslu a účelu konania o ústavnej sťažnosti pre namietané porušenie základných práv a slobôd právoplatným rozhodnutím všeobecného súdu možno podľa názoru ústavného súdu vyvodit', že existencia takéhoto rozhodnutia, resp. trvanie jeho účinkov v právnej sfére sťažovateľa, je nevyhnutnou procesnou podmienkou konania a rozhodovania ústavného súdu v tomto type konania. Negatívne zistenie ústavného súdu v tejto otázke, t. j. zistenie o neexistencii sťažnosťou napadnutého rozhodnutia, napr. v dôsledku jeho zrušenia, prípadne zistenie o pominutí jeho účinkov aj bez jeho formálneho zrušenia (ako to je v prípade sťažovateľa), predstavujú neodstrániteľný nedostatok v podmienkach konania. Inak povedané, pominutím účinkov sťažnosťou napadnutého uznesenia okresného súdu o začatí konkurzného konania voči sťažovateľovi odpadol predmet konania pred ústavným súdom. Ústavný súd preto vychádzajúc z § 31a zákona o ústavnom súde aplikoval primerane ustanovenia § 103 a § 104 ods. 1 OSP a konanie o sťažnosti sťažovateľa zastavil. Ústavný súd pritom v tomto smere vychádzal aj z princípu minimalizácie zásahov do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov (napr. IV. ÚS 303/04, I. ÚS 55/2011), ktorým sa vo vlastnej rozhodovacej činnosti dôsledne riadi.

Nad rámec ústavný súd dodáva, že ak je sťažovateľ toho názoru, že napadnutým uznesením okresného súdu mu bola spôsobená ujma, má možnosť dovoľávať sa jej náhrady postupom a v rozsahu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. mája 2016